

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8\(181\).23](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8(181).23)  
УДК: 796.071.42.065.4

Кривич В. М.,  
магістр, викладач кафедри фізичного виховання,  
спеціальної фізичної підготовки і спорту Київського інституту  
Національної гвардії України, м. Київ  
<https://orcid.org/0009-0002-5154-625X>  
Момот О. О.,  
доктор педагогічних наук,  
професор кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін  
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка  
<https://orcid.org/0000-0001-9187-1036>  
Шило О. М.,  
Президент Міжнародної федерації військового хортингу України,  
офіцер-вихователь Київського військового лицю імені Івана Богуня, м. Київ  
<https://orcid.org/0009-0005-7967-1468>  
Шостак Є. Ю.,  
кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін  
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка  
<https://orcid.org/0000-0002-3668-0875>  
Елін С. М.,  
Президент Національної Федерації Стрілецького Хортингу України,  
Засновник Спортивного Центру особистої безпеки «Шосте Чуття»,  
інструктор з Стрілецького Хортингу кафедри «Управління фізичною культурою та спортом»  
УФКС Національного університету «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя  
<https://orcid.org/0009-0009-1977-8342>  
Новік С. М.,  
кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін  
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка  
<https://orcid.org/0000-0001-8718-6271>

## ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНСТРУКТОРІВ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ І СПОРТУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогодні інструктори з фізичної підготовки і спорту відіграють ключову роль у підготовці військовослужбовців різних категорій та вікових груп, оскільки в процесі професійної діяльності вони забезпечують розвиток та удосконалення: фізичних якостей та військово-прикладних навичок; психофізичної готовності до дій в екстремальних умовах, тощо. Відповідно до результатів аналізу науково-методичної літератури членами науково-дослідної групи встановлено, що емпіричних досліджень, які комплексно розкривають особливості організації процесу навчання інструкторів з фізичної підготовки і спорту інституцій сектору безпеки і оборони України зустрічаються рідко, що підкреслює актуальність обраного напрямку наукової розвідки.

Методи дослідження: аксіоматичні, досвід організації системи фізичної та спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців, ідеалізації, інструментальні, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо.

В результаті дослідження нами розроблено організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України, які навчаються на курсах інструкторів з фізичної підготовки і спорту). Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають проведення апробації запропонованих нами експериментальних організаційно-педагогічних умов.

**Ключові слова:** військовослужбовці, готовність, інструктори, курсанти, педагогічні умови, підготовка, практичні навички, спеціальна фізична підготовка, спорт, теорія, фахова підготовка, фізична підготовка

**Kryvykh Vitalii, Momot Olena, Shylo Oleksii, Shostak Yevheniia, Yelin Serhiy, Novik Serhii. Organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future physical training and sports instructors for professional activity.** Today, physical training and sports instructors play a key role in the training of military personnel of various categories and age groups, because in the process of professional activity they ensure the development and improvement of: physical qualities and military-applied skills; psychophysical readiness to act in extreme conditions, etc.

The theoretical research was carried out in accordance with the plan of the initiative scientific project "SPT Instructor, 2022-2025" with the participation of leading specialists in physical training (physical education of various population groups) of representatives of specialized departments of higher military educational institutions (institutions of higher education) of Ukraine (in accordance with agreements on interdepartmental cooperation).

According to the results of the analysis of the scientific and methodological literature by the members of the scientific research group, it was established that empirical studies that comprehensively reveal the peculiarities of the organization of the training process of instructors in physical training and sports in institutions of the security and defense sector of Ukraine are rare, which emphasizes the relevance of the chosen direction of scientific research.

Research methods: axiomatic, experience of organizing the system of physical and special physical training of military personnel, idealization, instrumental, historical and logical, departure from the concrete, formalization.

As a result of the research, we have developed organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future instructors in physical training and sports for professional activity (using the example of servicemen of the National Guard of Ukraine who study at the courses of instructors in physical training and sports).

**Keywords:** military personnel, readiness, instructors, cadets, pedagogical conditions, training, practical skills, special physical training, sport, theory, professional training, physical training

**Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.** Реалії сьогодення вимагають від військовослужбовців інституцій сектору безпеки і оборони України високої професійної підготовленості. Динаміка виконання завдань за призначенням представниками Сил безпеки і оборони під час захисту України та її територіальної цілісності акцентує увагу на психофізичній готовності військовослужбовців різних категорій і вікових груп.

Відповідно до низки досліджень провідних учених: R. Anatskyi, O. Kolomiitseva, R. Liubchich [1], O. Гусака [4], O. Khatsaiuk, M. Medvid, B. Maksymchuk, O. Kurok (та інш.) [18], Р. Любича [8], M. Medvid, O. Khatsaiuk, K. Sydorchenko, S. Vorok (та інш.) [9] встановлено, що рівень фізичної підготовленості представників досліджуваної категорії напряму впливає на якість та ефективність виконання ними завдань за призначенням, що актуалізує необхідність усестороннього гармонійного та фізичного розвитку особистості військовослужбовця.

Необхідно підкреслити, що домінуючу роль у професійному розвитку військовослужбовців різних категорій (вікових груп) інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) відіграють інструктори, які володіють необхідними за напрямками бойової підготовки (у тому числі й фізичної підготовки) теоретичними знаннями та практичними навичками. Важливим є й той факт, що окремі інструктори є носіями бойового досвіду, що сприяє якісній підготовці військовослужбовців відповідно до обраної військово-облікової спеціальності. Таким чином, якісна та збалансована організація системи підготовки майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту для потреб Національної гвардії України (НГУ) є актуальною та своєчасною.

Другий етап теоретичного дослідження виконано відповідно до плану ініціативного наукового проєкту «SPT Instructor, 2022-2025» за участю провідних фахівців фізичної підготовки (фізичного виховання різних груп населення) представників: кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Київського інституту Національної гвардії України; навчальних центрів (військових частин), які здійснюють підготовку інструкторів з фізичної підготовки і спорту для потреб Національної гвардії України, а також профільних кафедр закладів вищої освіти: кафедри теоретико-методичних основ викладання спортивних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю).

**Аналіз останніх досліджень і публікацій** (перший етап) зосередив увагу членів науково-дослідної групи (НДГ) на наукових працях: О. Первачука, Я. Панькевича, О. Діденка [10], С. Гіренка, М. Голубничого, В. Тулінова, В. Коваленка, В. Пашенка (та інш.) [3], М. Боровика, К. Березяк, В. Колісниченка, О. Іванченко (та інш.) [2], О. Хацаюка, А. Турчинова, Р. Контаровського, В. Волянського, Ю. Москаленка, Д. Нестерчука [19], С. Трачука, А. Меркур'єва, О. Івановської [16] – у яких визначаються ефективні засоби фізичної та спеціальної фізичної підготовки, що забезпечують готовність військовослужбовців інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням у різних умовах службово-бойової діяльності.

Цікавими за своїм змістом та сутнісними характеристиками є напрацювання учених: В. Пономарьов, С. Булаха [11], Ф. Попова, О. Марченка [12], Р. Устіловського, В. Кривича, Р. Анацького, Л. Томіч (та інш.) [17], В. Швеця, Ю. Павлової, І. Боднар [20], О. Півненка [13] – у яких розкриваються актуальні питання організації системи підготовки інструкторів за різними військово-обліковими спеціальностями для потреб Сил оборони і безпеки України та суміжними цивільними професіями.

Не менш цікавими, виконаними на високому науково-методичному рівні є наукові праці: О. Діденка [5], Р. Кізяна, О. Хацаюка, О. Бірюкова [6], І. Ковальова, Є. Гоговського, А. Пашуби, В. Самойленка, В. Толокнєєва [7], Ю. Самсонова, О. Маркова, О. Забули, О. Хацаюка, Є. Гарбара (та інш.) [14], Ю. Самсонова, Ю. Белашова, О. Хацаюка, К. Задорожного, В. Толокнєєва (та інш.) [15] – у яких визначаються ефективні організаційно-педагогічні умови, що забезпечують підготовку майбутніх військових фахівців (різних категорій та вікових груп).

Підсумовуючи результати аналізу науково-методичної та спеціальної літератури членами науково-дослідної групи встановлено, що емпіричних досліджень, які комплексно та структуровано розкривають особливості організації процесу навчання інструкторів з фізичної підготовки і спорту інституцій СБОУ зустрічаються рідко, що підкреслює актуальність обраного напрямку наукової розвідки.

**Мета статті.** Головною метою дослідження є розроблення організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України, які навчаються на курсах інструкторів з фізичної підготовки і спорту).

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити наступні завдання:

4) визначити ефективні засоби фізичної та спеціальної фізичної підготовки, які забезпечують готовність військовослужбовців інституцій СБОУ до виконання завдань за призначенням;

5) провести аналіз науково-методичної літератури у напрямі організації системи підготовки інструкторів за різними військово-обліковими спеціальностями для потреб Сил оборони і безпеки України;

6) здійснити моніторинг спеціалізованих Інтернет-ресурсів (аналіз науково-методичної та довідкової літератури) у напрямі розроблення організаційно-педагогічних умов, які забезпечують підготовку майбутніх військових фахівців (різних категорій).

**Методи дослідження:** аксіоматичні, ідеалізації, інструментальні, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо. Крім цього, в процесі дослідно-аналітичної роботи членами науково-дослідної групи використано досвід організації системи фізичної та спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Для якісного та ефективного відпрацювання поставлених перед нами завдань (другий етап, згідно плану ініціативного наукового проєкту «SPT Instructor, 2022-2025») на початку теоретичного дослідження було створено науково-дослідну групу № 2, у складі:

О. Хацаюк, В. Кривич (аналітика, адміністрування, ідея, загальне керівництво науковим проєктом, методологія, затвердження робочої гіпотези);

О. Момот, О. Шило (затвердження робочих матеріалів, результатів анкетування), науково-методичне забезпечення, обробка статистичних даних);

Є. Шостак, С. Єлін (концептуалізація, фінансування, дослідження, систематизація експериментальних даних);

С. Новік, Р. Устіловський (програми забезпечення, дослідження, математична статистика, інструментальне забезпечення).

Упродовж першого етапу членами НДГ № 1 визначені сутнісні характеристики, а також критерії (рівні) сформованості готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності [17]. Крім цього на підставі аналізу низки праць учених та практиків: М. Боровика, К. Березяк, В. Колісніченка (та інш.) [2], О. Гусака [4], Р. Любича [8], Ф. Попова, О. Марченка [12], Р. Устіловського, В. Кривича, Р. Анацького, Л. Томіч (та інш.) [17], членами НДГ встановлено, що ефективність опанування представниками досліджуваної категорії відповідною військово-обліковою спеціальністю напряму залежить від сформованого рівня теоретичних знань та практичних умінь у напрямі організації форм фізичної підготовки із військовослужбовцями різних категорій та вікових груп. Особливої уваги заслуговують інструктори з фізичної підготовки і спорту посадові обов'язки яких передбачають усебічне забезпечення функціонування спортивних комплексів (споруд). Для військовослужбовців даної категорії додатково необхідно знати загальні засади організації роботи навчально-спортивних комплексів (споруд), що потребує подальших теоретичних та емпіричних досліджень.

На підставі вище викладеного, нами встановлено, що система підготовки інструкторів з фізичної підготовки і спорту в реаліях сьогодення складається із наступних ключових компонентів:

1) теоретична підготовка (опанування знаннями з анатомії, фізіології, спортивної психології та педагогіки; аналіз досвіду бойових дій та усвідомлення важливості ролі фізичної підготовленості для військовослужбовців різних категорій (вікових груп);

2) практична підготовленість (розвиток теоретичних знань та практичних умінь організації форм фізичної підготовки із військовослужбовцями різних категорій (вікових груп); розвиток практичних навичок планування та проведення занять (тренінгів) з фізичної підготовки і обраного виду спорту);

3) методична підготовка (формування умінь розробляти та адаптувати програми тренувань для різних категорій військовослужбовців);

4) психологічна підготовка (вивчення технік мотивації та підтримки психологічної стійкості військовослужбовців різних категорій (вікових груп) під час тренувань та змагань);

5) психолого-педагогічний (поточний та підсумковий контроль рівня сформованості теоретичних знань та практичних умінь (атестація для підтвердження здобутої військово-облікової спеціальності).

Надалі, згідно плану ініціативного наукового проєкту «SPT Instructor, 2022-2025» членами НДГ сформульовано гіпотезу, що формування ключових компетентностей, теоретичних знань та практичних умінь у напрямі організації форм фізичної підготовки із військовослужбовцями інституцій СБОУ, а також готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності буде результативнішою за впровадження у їх всебічну підготовку наступних організаційно-педагогічних умов (див. табл. 1).

Таблиця 1

**Експериментальні організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності**

| Назва етапу та його змістова характеристика                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>I. Організаційно-діагностичний етап</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Визначення початкового рівня сформованості ключових компетентностей майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту (надалі – інструкторів) з:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 1) теоретичної підготовки (моніторинг наявного рівня знань: анатомії, фізіології, спортивної психології та педагогіки; теоретичних основ організації форм фізичної підготовки у військовій частині; використання сучасних технічних засобів навчання (комп'ютерних технологій) в системі фізичної підготовки і спорту військовослужбовців різних категорій (вікових груп); використання засобів фізичної терапії (ерготерапії) під час відновлення військовослужбовців після поранень, травм чи хвороб); |
| 2) практична підготовка (моніторинг наявного рівня сформованості практичних умінь організації форм фізичної підготовки із військовослужбовцями різних категорій (вікових груп); визначення початкового рівня практичної підготовленості інструкторів у напрямі планування, обліку та проведення занять (тренінгів) з фізичної (спеціальної фізичної) підготовки та обраного виду спорту;                                                                                                                 |

3) методична підготовка (визначення рівня практичної підготовленості у напрямі розроблення індивідуальних та групових програм фізичних тренувань для різних категорій військовослужбовців);

4) психологічна підготовка (психодіагностика особистості майбутнього інструктора; психолого-педагогічне консультування);

5) перевірка наявного рівня фізичної підготовленості.

Моніторинг та впровадження у систему професійної освіти майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту сучасних технічних засобів навчання (комп'ютерних технологій), тренажерного обладнання, фітнес-технологій та актуальних методик (програм) фізичної терапії (ерготерапії); визначення необхідних засобів фізичної та спеціальної фізичної підготовки, що забезпечують формування психофізичної готовності представників досліджуваної категорії до виконання майбутніх посадових обов'язків (у тому числі й під час безпосередньої участі в бойових діях).

Підбір та облаштування безпечних локацій (місць відпрацювання навчальних питань з фізичної (спеціальної фізичної) та методичної підготовки) для практичного відпрацювання вправ (методичних завдань) передбачених «Інструкцією з організації фізичної підготовки в НГУ»; організація медичного забезпечення процесу професійної освіти, а також контрольних заходів майбутніх інструкторів; завчасна підготовка та обладнання місць укріття курсантів, викладачів (діючих інструкторів), медичного персоналу у разі небезпеки (повітряної тривоги).

Формування базових теоретичних знань та практичних навичок організації: індивідуальної фізичної підготовки військовослужбовців та проведення практичних занять (тренінгів) у тому числі із використанням сучасних технічних засобів навчання (фітнес-технологій); формування базових теоретичних знань та практичних навичок необхідних для моделювання екстремальних умов виконання завдань за призначенням військовослужбовцями (які будуть навчатися), що передбачають використанням високофункціональних засобів фізичної (спеціальної фізичної) підготовки; формування теоретичних знань та практичних навичок складання: програм індивідуального фізичного тренування військовослужбовців; планів-занять (конспектів) з різних розділів (форм) фізичної підготовки.

Формування умінь самоконтролю за психофізичним станом під час організації практичних занять (тренінгів) з фізичної та спеціальної фізичної (форм фізичної) підготовки; інструктаж учасників навчально-тренувального процесу по заходах особистої та колективної безпеки на період курсів з підготовки інструкторів з фізичної підготовки і спорту (із урахуванням вимог діючих нормативно-правових документів та «Інструкції з організації фізичної підготовки в НГУ»).

Формування теоретичних знань та практичних умінь використання засобів фізичної терапії (ерготерапії), фітнес-технологій під час відновлення (фізичної реабілітації) військовослужбовців після поранень, травм чи хвороб (хронічних станів);

## II. Формуючий етап

Організація психолого-педагогічного супроводу навчально-виховного процесу курсантів (майбутніх інструкторів) під час практичних занять з фізичної (спеціальної фізичної) підготовки (форм фізичної підготовки) відповідно до змістових модулів, які забезпечують формування готовності представників досліджуваної категорії до професійної діяльності; підтримання на достатньому рівні теоретичних знань необхідних для організації попутного фізичного тренування (форм фізичної підготовки) військовослужбовців інституцій СБОУ; формування індивідуального стилю навчання фізичним вправам та прийомам передбачених «Інструкцією з фізичної підготовки в НГУ»; формування практичних навичок розроблення комплексів функціональної підготовки військовослужбовців із використанням засобів фізичної підготовки та проведенням їх із урахуванням можливостей наявної навчально-матеріальної бази військової частини (полігонної бази).

Формування теоретичних знань та практичних навичок використання в системі професійної освіти майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту сучасних технічних засобів навчання, тренажерів, фітнес-технологій, технік кінезіологічного тейпування окремих біологів індивіда, навчальних зразків (макетів) автоматів та пістолетів, відеокomp'ютерних систем біомеханічного аналізу рухів, методик формування психологічної стійкості військовослужбовців до впливу несприятливих факторів службово-бойової діяльності, тощо).

Утримання місць відпрацювання навчальних питань з фізичної та спеціальної фізичної підготовки (місць проведення попутного фізичного тренування, форм фізичної підготовки) в готовності до їх використання у різний стан доби, пору року, погодних умовах тощо; готовність медперсоналу до організації практичних занять (тренінгів) з фізичної та спеціальної фізичної підготовки (форм фізичної підготовки); утримання в справному стані місця укріття учасників навчального процесу у разі небезпеки (повітряної тривоги, тощо); постійний моніторинг та коригування індивідуальних методик самоконтролю за психофізичним станом тих, що навчаються курсантів; контроль зі сторони посадових осіб за дотриманням заходів особистої та колективної безпеки учасників навчально-виховного процесу на період контрольного виконання фізичних вправ (навчальних стрільб, нормативів з бойової та спеціальної підготовки); формування індивідуальної методики організації роботи спортивної секції з обраного виду спорту.

Проміжний контроль сформованості ключових компетентностей майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту з:

1) теоретичної підготовки (моніторинг поточного рівня знань: анатомії, фізіології, спортивної психології та педагогіки; теоретичних основ організації форм фізичної підготовки у військовій частині; використання сучасних технічних засобів навчання (комп'ютерних технологій) в системі фізичної підготовки і спорту військовослужбовців різних категорій (вікових груп); використання засобів фізичної терапії (ерготерапії) під час відновлення військовослужбовців після поранень, травм чи хвороб);

2) практична підготовка (моніторинг наявного рівня сформованості практичних умінь організації форм фізичної підготовки із військовослужбовцями різних категорій (вікових груп); визначення поточного рівня практичної підготовленості інструкторів у напрямі планування, обліку та проведення занять (тренінгів) з фізичної (спеціальної фізичної) підготовки та обраного виду спорту;

3) методична підготовка (визначення поточного рівня практичної підготовленості у напрямі розроблення

індивідуальних та групових програм фізичних тренувань для різних категорій військовослужбовців);  
4) психологічна підготовка (психодіагностика особистості майбутнього інструктора; психолого-педагогічне консультування);  
5) перевірка наявного рівня фізичної підготовленості.

### III. Константувальний етап

Підтримання у справному стані навчально-матеріальної бази з фізичної та спеціальної фізичної підготовки (бойової підготовки); формування та контроль готовності посадових осіб до забезпечення учасників навчально-виховного процесу безпечним укриттям у разі небезпеки; утримання місць проведення форм фізичної підготовки у справному стані; перевірка ефективності дотримання заходів безпеки учасниками навчально-виховного процесу.

Перевірка рівня сформованості ключових компетентностей майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту з:

1) теоретичної підготовки (моніторинг наявного рівня сформованих під час курсів знань: анатомії, фізіології, спортивної психології та педагогіки; теоретичних основ організації форм фізичної підготовки у військовій частині; використання сучасних технічних засобів навчання (комп'ютерних технологій) в системі фізичної підготовки і спорту військовослужбовців різних категорій (вікових груп); використання засобів фізичної терапії (ерготерапії) під час відновлення військовослужбовців після поранень, травм чи хвороб);

2) практична підготовка (моніторинг наявного рівня сформованості упродовж періоду навчання практичних умінь організації форм фізичної підготовки із військовослужбовцями різних категорій (вікових груп); визначення наявного рівня практичної підготовленості інструкторів у напрямі планування, обліку та проведення занять (тренінгів) з фізичної (спеціальної фізичної) підготовки та обраного виду спорту;

3) методична підготовка (визначення наявного рівня практичної підготовленості курсантів у напрямі розроблення ними індивідуальних та групових програм фізичних тренувань для різних категорій військовослужбовців);

4) психологічна підготовка (психодіагностика особистості майбутнього інструктора з фізичної підготовки і спорту (порівняльна характеристика за період проходження курсів); у разі потреби здійснити додаткове психолого-педагогічне консультування);

5) перевірка рівня фізичної підготовленості (визначення динаміки упродовж навчання на курсах).

Атестація з військово-облікової спеціальності (код професії 5164) «Інструктор з фізичної підготовки і спорту». Вручення сертифіката встановленого зразка.

**Авторська розробка: О. Хацак, Р. Устіловський, В. Кривич, О. Момот, О. Шило, Є. Шостак, С. Єлін, С. Новік**

Заключний етап майбутнього емпіричного дослідження передбачатиме організацію педагогічного експерименту з метою перевірки запропонованих нами експериментальних організаційно-педагогічних умов (табл. 1) за участю курсантів навчальних частин (центрів) інституцій СБОУ, які навчаються за програмою підготовки інструкторів з фізичної підготовки і спорту. Необхідно підкреслити, що організація майбутнього педагогічного експерименту передбачатиме: отримання дозволу командування на внесення відповідних змін у діючі програми навчання; отримання згоди курсантів на обробку персональних даних та їх участь в педагогічному експерименті; проведення рівномірного розподілу учасників педагогічного експерименту на дві групи (контрольну та експериментальну); визначення незалежних та залежних змінних; визначення основних типів завдань; здійснення опису даних; встановлення збігів характеристик двох груп (контрольної та експериментальної); визначення розбіжностей характеристик двох груп (контрольної та експериментальної), тощо.

На підставі вище викладеного доцільно зробити висновок, що поставлені перед нами завдання виконанні, а головну мету дослідження – досягнуто.

**Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку.** В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи розроблено організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності. Запропоновані нами експериментальні організаційно-педагогічні умови планується реалізувати упродовж: організаційно-діагностичного, формуючого та константувального етапів (із відповідним навчально-методичним (технічним) забезпеченням).

Членами науково-дослідної групи очікується, що реалізація кожного з етапів відповідно до плану ініціативного наукового проекту «SPT Instructor, 2022-2025» забезпечить формування ключових компетентностей у майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту. Це у свою чергу інтенсифікує та усучаснить систему фізичної та спеціальної фізичної підготовки (бойової підготовки) військовослужбовців інституцій сектору безпеки і оборони України, що сприятиме якісному виконанню ними завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Окремі результати теоретичного дослідження впровадженні у систему підготовки інструкторів (за різними військово-обліковими спеціальностями), які здійснюють навчання у навчальних частинах (центрах) Національної гвардії України (інституцій сектору безпеки і оборони України).

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають проведення апробації запропонованих нами експериментальних організаційно-педагогічних умов (на прикладі майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту, представників військових частин Національної гвардії України).

### Література

1. Anatskyi R. V., Kolomiitseva O. E., Liubchich R. E. The program of Physical Training of servicemen to a qualification examination on the right to wear the "Beret with honors". *Physical education of students*. 2018. 22 (6). С. 285 – 291. <https://sportedu.org.ua/index.php/PES/article/view/721/453>

2. Боровик М.О., Березяк К.М., Колісниченко В.В., Іванченко О.М., Магмет Т.М., Ковач Ш.А. Сукупність компонентів психофізичної готовності представників інституцій сектору безпеки і оборони України із правоохоронними функціями до застосування вогнепальної зброї, як основа особистої безпеки в екстремальних умовах СБД. *Науковий часопис*

- Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. 2023. № 3 (161). С. 45-50. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).10](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).10)
3. Гіренко С.П., Голубничий М.В., Тулінов В.С., Коваленко В.Л., Пашенко В.М., Стасенко О.А., Олексієнко С.В., Хацаюк О.О. Психофізична готовність майбутніх офіцерів-правоохоронців до службово-бойової (оперативної) діяльності. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2023. № 2 (160). С. 81-86. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).17)
4. Гусак О.Д. Формування психофізичної готовності військовослужбовців аеромобільних підрозділів до професійної діяльності у процесі фізичної підготовки : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Львів, 2012. 20 с.
5. Діденко О.В. Педагогічні умови професійного самовдосконалення майбутніх офіцерів: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2003. 20 с.
6. Кізян Р.В., Хацаюк О.В., Бірюков О.І. Апробація організаційно-педагогічних умов формування навичок стрільби з автоматичної стрілецької зброї майбутніх офіцерів НГУ. *Науковий вісник КІНГУ*. 2023. № 2. С. 31-39. <https://doi.org/10.59226/2786-6920.2.2023.31-39>
7. Ковальов І.М., Гоговський Є.В., Пашуба А.С., Самойленко В.М., Толокнєєв В.О. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до виконання завдань за призначенням у системі тактико-спеціальної підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 48 (2). С. 166-173. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.76-1.32>
8. Любич Р.І. Формування фізичної готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки: дис. ... доктора філософії : 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Харків, 2023. 424 с.
9. Medvid, M., Khatsaiuk, O., Sydorchenko, K., Vorok, S., Kernas, A., & Borovyk, M. (2024). Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16 (2), 336-355. <https://doi.org/10.18662/rem/1-6/2/860>
10. Первачук О., Панькевич Я., Діденко О. Засоби рукопашного бою в системі фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України та провідних країн НАТО. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2022. № 12 (158). С. 100-105. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.12\(158\).22](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.12(158).22)
11. Пономарьов В., Булах С. Аналіз педагогічних умов та моделі формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх інструкторів тренажерного залу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. № 3 К (176). С. 396-400. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.20-24.3K\(176\).87](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.20-24.3K(176).87)
12. Попов Ф.І., Марченко О.Г. Модель фізичної підготовки льотчиків-інструкторів. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України*. 2022. № 6, 262-264.
13. Професійний стандарт «Інструктор з фізичної підготовки і спорту (військова служба)» : КНГУ. 2023 (№ 288 від 21.04.2023, затверджено Командувач НГУ бригадний генерал О. Півненко). URL: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/instruktor-z-fizicnoi-pidgotovki-i-sportu-vijskova-sluzba>
14. Самсонов Ю.В., Марков О.В., Забула О.Є., Хацаюк О.В., Гарбар Є.О., Магмет Т.М., Задорожний К.А., Повар О.В. Апробація педагогічних умов формування готовності майбутніх офіцерів НГУ до застосування ПТРК «JAVELIN» із акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2023. № 3 (161). С. 136-141. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).32](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).32)
15. Самсонов Ю.В., Белашов Ю.О., Хацаюк О.В., Задорожний К.А., Толокнєєв В.О., Шабатура С.О., Повар О.В., Магмет Т.М. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до застосування новітніх зразків високоточної зброї із акцентованим використанням засобів спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2023. № 2 (160). С. 155-161. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).33](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).33)
16. Трачук С.В., Меркур'єв А.І., Івановська О.Е. Вивчення специфіки фізичної підготовки військовослужбовців нацгвардії у екстремальних умовах. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2023. № 4 (177). С. 153-158. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4\(177\).32](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4(177).32)
17. Устіловський Р.В., Кривич В.В., Анацький Р.В., Томіч Л.М., Каплюк Д.Д., Гром Т.В., Мазур В.Й. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. 4 (177). С. 176-182. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4\(177\).36](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4(177).36)
18. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rem/13.2.431>
19. Хацаюк О., Турчинов А., Контаровський Р., Волянський В., Москаленко Ю., Нестерчук Д. Впровадження арсеналу бойового самбо в систему рукопашної підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Науковий*

часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. 2023. № 3 (161). С. 21-27.  
[https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).05](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).05)

20. Швець В.Л., Павлова Ю.О., Боднар І.Р. Фахова компетентність інструкторів фізичної підготовки і спорту органів внутрішніх справ. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2021. № 3 (31), 366-373.  
<https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/71.1.30>

### References

1. Anatskyi R. V., Kolomiitseva O. E., Liubchich R. E. The program of Physical Training of servicemen to a qualification examination on the right to wear the "Beret with honors". *Physical education of students*. 2018. 22 (6). С. 285 – 291.  
<https://sportedu.org.ua/index.php/PES/article/view/721/453>

2. Borovyk, M.O., Bereziak, K.M., Kolisnichenko, V.V., Ivanchenko, O.M., Mahmet, T.M., & Kovach, Sh.A. (2023). Sukupnist komponentiv psykhofizychnoi hotovnosti predstavnykiv instytutsii sektoru bezpeky i oborony Ukrainy iz pravookhoronnymy funksiiami do zastosuvannya vohnepalnoi zbroi , yak osnova osobystoi bezpeky v ekstremalnykh umovakh SBD [A set of components of the psychophysical readiness of representatives of security and defense sector institutions of Ukraine with law enforcement functions to use firearms as the basis of personal safety in extreme conditions of SBD]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. K., № 3 (161). P. 45-50. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).10](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).10)

3. Hireenko, S.P., Holubnychiy, M.V., Tulinov, V.S., Kovalenko, V.L., Pashchenko, V.M., Stasenko, O.A., Oleksienko, S.V., & Khatsaiuk. O.O. (2023). Psykhofizychna hotovnist maibutnikh ofitseriv-pravookhorontsiv do sluzhbovo-boiovoi (operativnoi) diialnosti [Psychophysical readiness of future law enforcement officers for service and combat (operational) activities]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. K., № 2 (160). P. 81-86.  
[https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).17)

4. Husak, O.D. (2012). Formuvannya psykhofizychnoi hotovnosti viiskovosluzhbovtiv aeromobilnykh pidrozdiliv do profesiinoi diialnosti u protsesi fizychnoi pidhotovky [Formation of psychophysical readiness of servicemen of airmobile units for professional activities in the process of physical training]. *avtoref. dys. ... nauk z fiz. vykhovannya i sportu* : 24.00.02., 20 p.

5. Didenko, O.V. (2003). Pedahohichni umovy profesiinoho samovdoskonalennia maibutnikh ofitseriv [Pedagogical conditions for professional self-improvement of future officers]. *avtoref. dys. ... kand. ped. nauk*: 13.00.04., 20 p.

6. Kizian, R.V., Khatsaiuk, O.V., Biriukov, O.I. (2023). Aprobatsiia orhanizatsiino-pedahohichnykh umov formuvannya navychok strilby z avtomatychnoi striletskoi zbroi maibutnikh ofitseriv NHU [Approbation of the organizational and pedagogical conditions for the formation of shooting skills with automatic small arms of future officers of NGU]. *Naukovyi visnyk KINHU*. K., № 2. P. 31-39. <https://doi.org/10.59226/2786-6920.2.2023.31-39>

7. Kovalov, I.M., Hohovskyi, Ye.V., Pashuba, A.S., Samoilenko, V.M., & Toloknieiev, V.O. (2022). Pedahohichni umovy formuvannya hotovnosti maibutnikh ofitseriv-pravookhorontsiv do vykonannya zavdan za pryznachenniam u systemi taktiko-spetsialnoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future law enforcement officers to perform assigned tasks in the system of tactical and special training]. *Pedahohika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. Z., № 48 (2). P. 166-173. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.76-1.32>

8. Liubchych, R.I. (2023). Formuvannya fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy do sluzhbovo-boiovoi diialnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of the physical readiness of future officers of the National Guard of Ukraine for service and combat activities in the process of professional training]. *dys. ... doktora filosofii* : 015 Profesiina osvita (za spetsializatsiiami). Kh., 424 p.

9. Medvid, M., Khatsaiuk, O., Sydorchenko, K., Vorok, S., Kernas, A., & Borovyk, M. (2024). Sports Pedagogy: Readiness of Cadets to Apply Physical Action in Different Conditions of Service Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16 (2), 336-355. <https://doi.org/10.18662/rem/1-6/2/860>

10. Pervachuk, O., Pankevych, Ya., & Didenko O. (2022). Zasoby rukopashnoho boiu v systemi fizychnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtiv Zbroinykh Syl Ukrainy ta providnykh krain NATO [Means of hand-to-hand combat in the system of physical training of servicemen of the Armed Forces of Ukraine and leading NATO countries]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. K., № 12 (158). P. 100-105. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.12\(158\).22](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.12(158).22)

11. Ponomarov, V., Bulakh, S. (2024). Analiz pedahohichnykh umov ta modeli formuvannya profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnikh instruktoriv trenazhernoho zalu [Analysis of pedagogical conditions and models of formation of professional and pedagogical competence of future gym instructors]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. K., № 3 K (176). P. 396-400. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.20-24.3K\(176\).87](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.20-24.3K(176).87)

12. Popov, F.I., Marchenkolu O.H. (2022). Model fizychnoi pidhotovky lotchykiv-instruktoriv [Model of physical training of instructor pilots]. *Suchasni tendentsii ta perspektivy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy, pravookhoronnykh orhaniv, riaduvannykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy (tezhy VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf.)*. Kh., № 6. P. 262-264. <https://dspace.univd.edu.ua/items/e8e8541b-80eb-40fa-9ae6-c930f13810e9>

13. Pivnenko, O. (2023). Profesiinyi standart «Instruktor z fizychnoi pidhotovky i sportu (viiskova sluzhba)» [Professional standard "Physical training and sports instructor (military service)"]. № 288 vid 21.04.2023, zatverdzheno Komanduvach NHU. K. <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/instruktor-z-fizicnoi-pidgotovki-i-sportu-viiskova-sluzba>

14. Samsonov, Yu.V., Markov, O.V., Zabula, O.Ie., Khatsaiuk, O.V., Harbar, Ye.O., Mahmet, T.M., Zadorozhnyi, K.A., & Povar, O.V. (2023). Aprobatsiia pedahohichnykh umov formuvannya hotovnosti maibutnikh ofitseriv NHU do zastosuvannya PTRK «JAVELIN» iz aktsentovanykh vykorystanniam zasobiv SFP [Approbation of the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers of the NSU to use the JAVELIN ATGM with an emphasis on the use of SFT means]. *Naukovyi*

chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. K., № 3 (161). P. 136-141. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).32](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).32)

15. Samsonov, Yu.V., Belashov, Yu.O., Khatsaiuk, O.V., Zadorozhnyi, K.A., Toloknieiev, V.O., Shabatura, S.O., Povar, O.V., & Mahmet, T.M. (2023). Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv do zastosuvannia novitnikh zrazkiv vysokotochnoi zbroi iz aktsentovanykh vykorystanniam zasobiv spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [Pedagogical conditions for the formation of the readiness of future officers to use the latest models of high-precision weapons with an emphasis on the use of special physical training]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. K.*, № 2 (160). P. 155-161. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).33](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).33)

16. Trachuk, S.V., Merkuriev, A.I., & Ivanovska, O.E. (2023). Vychennia spetsyfiky fizychnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtiv natshvardii u ekstremalnykh umovakh [Study of the specifics of physical training of National Guard servicemen in extreme conditions]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. K.*, № 4 (177). P. 153-158. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).05](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).05)

17. Ustilovskiy, R.V., Kryvych, V.V., Anatskiy, R.V., Tomich, L.M., Kapliuk, D.D., Hrom, T.V., & Mazur, V.I. (2024). Sutnisni kharakterystyky formuvannia hotovnosti maibutnikh instruktoriv z fizychnoi pidhotovky i sportu do profesiinoi diialnosti [Essential characteristics of the formation of the readiness of future physical training and sports instructors for professional activity]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. K.*, № 4 (177). P. 176-182. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4\(177\).36](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.4(177).36)

18. Khatsaiuk, O., Medvid, M., Maksymchuk, B., Kurok, O., Dziuba, P., Tyurina, V., Chervonyi, P., Yevdokimova, O., Levko, M., Demchenko, I., Maliar, N., Maliar, E., & Maksymchuk, I. (2021). Preparing Future Officers for Performing Assigned Tasks through Special Physical Training. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 457-475. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2.431>

19. Khatsaiuk, O., Turchynov, A., Kontarovsky, R., Volianskyi, V., Moskalenko, Yu., & Nesterchuk, D. (2023). Vprovadzhennia arsenalu boiovoho sambo v systemu rukopashnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Introduction of combat sambo arsenal into the hand-to-hand training system of future officers of the National Guard of Ukraine]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. K.*, № 3 (161). P. 21-27. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03\(161\).05](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.03(161).05)

20. Shvets, V.L., Pavlova, Yu.O., & Bodnar, I.R. (2021). Fakhova kompetentnist instruktoriv fizychnoi pidhotovky i sportu orhaniv vnutrishnikh sprav [Professional competence of physical training and sports instructors of internal affairs bodies]. *Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biolohii ta sportu. K.*, № 3 (31, T. 6). P. 366-373. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/71.1.30>

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8\(181\).24](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.8(181).24)

**Курабцев М. Д.,**  
**аспірант кафедри теорії та методики фізичного виховання**  
**Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ,**  
**ORCID: 0000-0003-3630-6581**

### ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті узагальнено й систематизовано інформацію про диференціацію як об'єкт дослідження у педагогічній літературі. З концептуального погляду, диференціація, зокрема, з розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури, розглядається як така соціально-дидактична система, що дає змогу особистості реалізувати природний потенціал в індивідуальному фізичному розвитку за існуючої системи шкільної освіти. Обґрунтовується теоретична модель даної диференціації, подається систематика моделей навчального диференціювання, а також аналізуються інваріанти диференційованих способів організації навчання з предмету «фізична культура». У теоретичному аспекті висвітлюються ідеї та наукові факти розвивального, орієнтованого на індивідуальність фізичного виховання. Визначається місце диференційованого навчання з-поміж сучасних педагогічних теорій. Теоретично обґрунтовується система диференціації розвивально-оздоровчих занять в класно-урочному навчанні. У технологічному плані пропонується інноваційне програмування розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури, змістовну основу якого становлять диференційовані застосування фізичних вправ на тлі фізичних можливостей учнів різних тілобудови та рівнів фізичного здоров'я.

**Ключові слова:** фізична культура, диференціація занять, учні середньої школи.

**Kurabtsev M. D. Differentiation as an object of research in the pedagogical literature.** The article summarizes and systematizes information on differentiation as an object of research in the pedagogical literature. From the conceptual point of view, differentiation, in particular, of educational and health-enhancing physical education classes, was examined as a social and didactic system that allows a person to realize the natural potential in individual physical development in the current system of school education. The theoretical model of such differentiation was substantiated, the classification of models of differentiated learning was presented, and the invariants of differentiated ways of organization of physical education learning were analyzed. In the theoretical aspect, the ideas and scientific facts of educational, individual-focused physical education were highlighted. The place of differentiated learning among modern pedagogical theories was identified. The system of differentiation of educational and health-enhancing classes in classroom teaching was theoretically substantiated. In terms of technology, innovative programming of educational and health-enhancing physical education classes was proposed, the content of which is based on differentiated use of physical exercises against the background of physical capabilities of students with different physique and levels of physical health.